

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΦΩΚΙΔΑΣ
Δ/νση: Κων. Καραμανλή & 4^{ης} Ανωνύμου
331 00, Άμφισσα
Τηλ.: 2265028697, -23651
e-mail: epimfokidas@gmail.com
Site: www.epimelitiriofokidas.gr

Αριθ. πρωτ. 765
Ημερομηνία: 18/07/2025

Προς - Υπουργό Πολιτισμού
κ. Λίνα Μενδώνη
- Βουλευτή Φωκίδας
Υφυπουργό Δικαιοσύνης
κ. Ιωάννη Μπούγα
- Περιφερειάρχη Στερεάς Ελλάδος
κ. Φάνη Σπανό
- Δήμαρχο Δήμου Δελφών
κ. Παναγιώτη Ταγκαλή
Κοινοποίηση: - Αντιπεριφερειάρχη Φωκίδας
κ. Γεώργιο Δελμούζο
- ΕΦΑ Φωκίδας
κ. Αθανασία Ψάλτη

Πρόταση Προέδρου Επιμελητηρίου Φωκίδας για πολιτιστική και τουριστική ανάδειξη της ιστορικής συνοικίας των Βυρσοδεψείων (Χάρμαινα) στην Άμφισσα, με πρότυπο τα διεθνή υπαίθρια μουσεία πολιτιστικής κληρονομιάς που λειτουργούν επιτυχημένα σε χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Αξιότιμοι Κυρίες και Κύριοι,

Η συνοικία της Χάρμαινας στην Άμφισσα, αποτελείται από 42 διατηρητέα παραδοσιακά ακίνητα (που φιλοξενούσαν παλαιά εργαστήρια βυρσοδεψίας) απαρτίζει δε, έναν αυθεντικό, ιστορικό και λαογραφικό πυρήνα εντός της πόλης, με σπάνια πολιτιστική και αρχιτεκτονική αξία. Πρόκειται για ένα μοναδικό ζωντανό μνημείο χειροτεχνικής και αρχιτεκτονικής και βιοτεχνικής κληρονομιάς, με έντονη πολιτιστική ταυτότητα.

Η παρούσα πρόταση αποσκοπεί στη δημιουργία ενός **θεματικού πάρκου-μουσείου ζωντανής ιστορίας**, το οποίο θα βασιζείται στην αρχή της **ενεργής διατήρησης** και της **αναβίωσης των παλαιών επαγγελμάτων**, ενισχύοντας την πολιτιστική ταυτότητα της πόλης της Άμφισσας, αλλά και της τοπικής ανάπτυξης.

Οι ιδιότητες αυτές, καθιστούν τη Χάρμαινα δυνατικό πρότυπο επανάχρησης βιομηχανικής κληρονομιάς και θεματικής ανάδειξης άυλης πολιτιστικής παράδοσης. Παράλληλα, το εγχείρημα δύναται να ενισχύσει την τοπική οικονομία μέσω της ανάπτυξης νέων θέσεων εργασίας, της δημιουργίας επιχειρηματικών ευκαιριών και της αύξησης της τουριστικής επισκεψιμότητας.

Ωστόσο, ο υφιστάμενος βαθμός υποβάθμισης των κτισμάτων, η ανεπάρκεια υποδομών και η έλλειψη διαχειριστικής ετοιμότητας αποτελούν καθοριστικούς περιοριστικούς παράγοντες, που εάν δεν κινητοποιηθεί εγκαίρως ένα πρόγραμμα οργανωμένης παρέμβασης, ο κίνδυνος περαιτέρω φθορών, κατάρρευσης μνημείων και οριστικής απώλειας στοιχείων πολιτιστικής κληρονομιάς είναι άμεσος και μη αναστρέψιμος.

Σκοπός της παρούσας πρότασης, είναι η ανάδειξη της ιστορίας και των τεχνικών του βυρσοδεψείου, αλλά και η ένταξη επιπλέον παραδοσιακών επαγγελμάτων και στοιχείων του τοπικού λαϊκού πολιτισμού, μέσω βιωματικών δράσεων, εκπαιδευτικών προγραμμάτων και επιτόπιας αναπαράστασης του παραδοσιακού τρόπου ζωής. Το μοντέλο που προτείνεται αντλεί έμπνευση από διεθνή πρότυπα, όπως το **Zaanse Schans** στην Ολλανδία, ένα ζωντανό μουσείο υπαίθρου, όπου παραδοσιακά επαγγέλματα, κτίσματα και τρόποι ζωής έχουν αναπαρασταθεί με αυθεντικότητα και εκπαιδευτικό χαρακτήρα.

Συνοψίζοντας, η πρόταση μου αυτή, δεν αποτελεί μόνο μία απλή πολιτιστική πρωτοβουλία, αλλά ένα **στοχευμένο επενδυτικό σχέδιο τοπικής ανάπτυξης**, βασισμένο στη βιώσιμη διαχείριση της πολιτιστικής κληρονομιάς. Η μη υλοποίησή του συνεπάγεται απώλεια χρηματοδοτήσεων, τουριστικής δυναμικής και κοινωνικοοικονομικών ωφελειών, με παράλληλη επιδείνωση της φυσικής κατάστασης και του κοινωνικού ιστού της περιοχής.

ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Η Χάρμαινα έχει τη δυναμική να αποτελέσει ένα **μοναδικό θεματικό πάρκο πολιτιστικής κληρονομιάς στην Ελλάδα**, με διεθνή απήχηση, αξιοποιώντας την αυθεντικότητα του τόπου, τη μνήμη της χειρωνακτικής παραγωγής και τη βιωματική προσέγγιση της ιστορίας.

Σημασία της Χάρμαινας.

- Ιστορικό σύνολο βυρσοδεφείων με συνεχή λειτουργία μέχρι τα μέσα του 20ού αιώνα.
- Σπάνιο παράδειγμα παραδοσιακής τεχνογνωσίας επεξεργασίας δέρματος.
- Διατηρημένα εργαστήρια, εργαλεία και κτίρια υψηλής αρχιτεκτονικής και λαογραφικής αξίας.
- Στενή σύνδεση με την πολιτιστική ταυτότητα της Άμφισσας και του Δελφικού Τοπίου.

Διεθνή Παραδείγματα Αποκατάστασης Παραδοσιακών Οικισμών και Χειροτεχνικής Κληρονομιάς.

Η πρόταση αξιοποίησης της Χάρμαινας βασίζεται σε επιτυχημένα ευρωπαϊκά προηγούμενα από παρόμοια προγράμματα έχουν υλοποιηθεί με επιτυχία όπως:

Στην Ολλανδία: Το Zaanse Schans αποτελεί διεθνές πρότυπο υπαίθριου μουσείου παραδοσιακής βιοτεχνίας, με αναπαλαιωμένους ανεμόμυλους και εργαστήρια του 17ου-18ου αιώνα. Έχει εξελιχθεί σε κορυφαίο τουριστικό προορισμό στην Ολλανδία. Ανάλογη στρατηγική μπορεί να εφαρμοστεί στη Χάρμαινα, με μικρότερη κλίμακα αλλά υψηλή αυθεντικότητα.

Στην Ιταλία: Στη Σικελία και την Τοσκάνη, εγκαταλελειμμένα χωριά έχουν αποκατασταθεί και επαναχρησιμοποιηθεί για πολιτιστικό τουρισμό και φιλοξενία (π.χ. το “Albergo Diffuso” στο Santo Stefano di Sessanio).

Στην Ισπανία: Το χωριό Pueblo Español στη Βαρκελώνη λειτουργεί ως υπαίθριο μουσείο παραδοσιακής ισπανικής αρχιτεκτονικής και τεχνών, με εργαστήρια χειροτεχνίας και εκθέσεις.

Στην Γαλλία: Στη περιοχή Perigord, πολλά παραδοσιακά χωριά έχουν ενταχθεί σε τοπικά ή ευρωπαϊκά προγράμματα προστασίας και επανάχρησης παραδοσιακών εργαστηρίων και κατοικιών, δημιουργώντας τουριστικά πολιτιστικά δίκτυα.

Συγκεκριμένα από τα προαναφερόμενα παραδείγματα ενδεικτικά αναφέρω το **Poble Espanyol**:

Είναι ένα Ισπανικό Χωριό που λειτουργεί ως υπαίθριο μουσείο και πολιτιστικό πάρκο στην καρδιά της Βαρκελώνης, που αναπαριστά αρχιτεκτονικά και χειροτεχνικά στοιχεία από διάφορες περιοχές της Ισπανίας. Στεγάζει πάνω από 20 εργαστήρια παραδοσιακών τεχνιτών, με έμφαση σε τέχνες όπως η **αγγειοπλαστική, υφαντουργία, υαλουργία και δερματοουργία**.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει το εργαστήριο **“Sañudo Artesanía en Cuero”**, όπου τεχνίτες διδάσκουν την τέχνη της επεξεργασίας και κατασκευής δερμάτινων ειδών μπροστά στο κοινό. Το μοντέλο βασίζεται στη **ζωντανή παρουσίαση και διαδραστικότητα**, προσελκόντας σχολεία, τουρίστες και λάτρεις της λαϊκής τέχνης. Αν και κατασκευασμένο τον 20ό αιώνα, το Poble Espanyol δείχνει πώς η **πολιτιστική εμπειρία και η οικονομική δραστηριότητα μπορούν να συνδυαστούν** σε έναν θεματικό χώρο.

Επίσης, στην πόλη **Igualada** της Καταλονίας λειτουργεί το **Μουσείο Δέρματος** (Museu de la Pell), το οποίο στεγάζεται σε ένα πλήρως αποκαταστημένο βυρσοδεφείο του 19ου αιώνα (Cal Boyer). Το μουσείο τεκμηριώνει την ιστορία της δερματοουργίας από την αρχαιότητα έως τη βιομηχανική εποχή, και συνδυάζεται με τη **“Διαδρομή των Βυρσοδεφείων”** (Ruta dels Adoberies), ένα αστικό και πολιτιστικό σχέδιο αναγέννησης ολόκληρης της παλιάς συνοικίας των βυρσοδεφείων.

Η περίπτωση της Igualada δείχνει πώς μια βιοτεχνική κληρονομιά μπορεί να αποτελέσει **μοχλό αστικής ανάπτυξης, πολιτιστικής αναγνώρισης και τουριστικής ανάπτυξης**, μέσα από τη συνεργασία μουσείων, δήμου, πανεπιστημίων και δημιουργικών βιομηχανιών.

ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

- Αποκατάσταση και επανάχρηση των παλαιών εργαστηρίων.
- Δημιουργία Ζωντανού Μουσείου Παραδοσιακών Επαγγελμάτων.
- Αναβίωση και προβολή παραδοσιακών τεχνών και επαγγελμάτων.
- Δημιουργία πολιτιστικού και εκπαιδευτικού κέντρου.
- Τουριστική και οικονομική ανάκαμψη της περιοχής.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΈΡΓΟΥ - ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ.

Το έργο θα μπορούσε να περιλαμβάνει:

- Αποκατάσταση και επανάχρηση των διατηρητέων κτισμάτων.
- Ίδρυση Μουσείου Ιστορίας Δέρματος.
- Ανάπτυξη brand "Χάρμαινα - η Τέχνη του Δέρματος".
- Δημιουργία θεματικού πάρκου με εργαστήρια:
  - Βυρσοδεψίας με φυτικά υλικά.
  - Κωδωνοποιείο.
  - Παραδοσιακής τυροκομίας (π.χ το τοπικό προϊόν το οψιμοτύρι).
  - Καλαθοπλεκτικής.
  - Υποδηματοποιίας και επιδιορθώσεων.
  - Μικρού πρότυπου ελαιολιβερίου.
  - Ραφείου, εργαστήρι μεταποίησης & επιδιορθώσεων ρούχων.
  - Ξυλουργείου με ξυλότορνο.
  - Αρτοποιείου με ξυλόφουρνο.
  - Παραδοσιακών ξενώνων και καφενείων.
  - Παντοπωλείων με τοπικά προϊόντα.
  - Εργαστήρι Σαπωνοποιίας.
  - Παραδοσιακό σιδηρουργείο με καμίνι.
  - Βιοτεχνία παρασκευής παραδοσιακών γλυκών από τοπικούς γυναικείους συλλόγους.

Τέλος, κατά την πορεία της υλοποίησης, ενδέχεται να αναδειχθούν και άλλα παραδοσιακά επαγγέλματα της περιοχής.

Συνεργασίες - Δονητικοί Εταίροι.

- Τοπική Αυτοδιοίκηση (Δήμος Δελφών, Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας).
- Υπουργείο Πολιτισμού, ΕΦΑ Φωκίδας.
- ΑΕΙ (Καλών Τεχνών, Πολιτιστικής Διαχείρισης, Μουσειολογίας).
- Τοπικοί Φορείς, όπως το Επιμελητήριο Φωκίδας.
- Τοπικοί τεχνίτες, επιχειρήσεις και σύλλογοι.

Χρηματοδότηση.

Η πρόταση μπορεί να χρηματοδοτηθεί μέσω:

- ΕΣΠΑ.
- Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας.
- Προγραμμάτων LEADER, Interreg, Creative Europe.
- Συμπράξεων Δημόσιου-Ιδιωτικού Τομέα (ΣΔΙΤ).
- Ιδιωτικών χορηγιών.

Εμπειρίες για Επισκέπτες.

- Βιωματικά εργαστήρια με συμμετοχή επισκεπτών.
- Εκπαιδευτικές επισκέψεις (σχολεία, πανεπιστήμια).
- Πολιτιστικές εκδηλώσεις και προβολές.
- Μυστήρια, γυρίσματα, θερινά σχολεία.
- Ανάδειξη Ι.Ν. Αγίου Αθανασίου ως πνευματικού σημείου αναφοράς.

Οικονομικά Οφέλη - Θέσεις Εργασίας.

- Δημιουργία 20-30 άμεσων θέσεων εργασίας και >50 έμμεσων.
- Ανάπτυξη νέων μικρών επιχειρήσεων εντός του πάρκου.
- Ενίσχυση τουριστικής ροής και τοπικής οικονομίας.

Εκτιμώμενα Έσοδα και Οικονομικές Προβλέψεις (ενδεικτικά).

- Ετήσια έσοδα από εισιτήρια επισκεπτών: ~80.000 € (βάσει 8.000 επισκεπτών/έτος × 10 € μέσο εισιτήριο).
- Έσοδα από εργαστήρια και βιωματικά προγράμματα: ~50.000 € (π.χ. σεμινάρια, συμμετοχές σχολείων, κ.λπ.).
- Μισθώματα παραδοσιακών επιχειρήσεων: ~60.000 € (20 επιχειρήσεις × 250 €/μήνα).
- Εμπορικά έσοδα από πωλήσεις τοπικών προϊόντων και σουβενίρ: ~40.000 € ετησίως.
- Συνολικά ενδεικτικά έσοδα: ~230.000 €/έτος.

Διοικητικό Μοντέλο - Φορέας Διαχείρισης.

Η λειτουργία του πάρκου προτείνεται να ανατεθεί σε έναν ανεξάρτητο, μη κερδοσκοπικό φορέα, στον οποίο θα συμμετέχουν όλοι οι εμπλεκόμενοι επαγγελματίες και επιχειρηματίες που θα επενδύσουν στην εν λόγω περιοχή. Ο φορέας αυτός θα αναλάβει τη διοίκηση του πάρκου, τη χάραξη στρατηγικών και πολιτικών, την ανάπτυξη συνεργειών, καθώς και την προβολή και προώθηση του εγχειρήματος.

Αναμενόμενα Οφέλη.

- Ανάδειξη πολιτιστικής ταυτότητας Άμφισσας.
- Δημιουργία θέσεων εργασίας και ενίσχυση τοπικού τουρισμού.
- Εκπαιδευτικά και κοινωνικά οφέλη.
- Βιώσιμη αξιοποίηση πολιτιστικής κληρονομιάς.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ - ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

Η παρούσα πρόταση αποτελεί ένα **καινοτόμο μοντέλο βιώσιμης πολιτιστικής ανάπτυξης**, το οποίο συνδυάζει την αυθεντικότητα της ιστορικής και βιοτεχνικής κληρονομιάς της Άμφισσας με τις σύγχρονες ανάγκες για **βιωματική εμπειρία, εκπαιδευτική αξιοποίηση και τοπική οικονομική ενδυνάμωση**.

Η ανάδειξη της συνοικίας της Χάρμαινας ως **θεματικού πάρκου-μουσείου ζωντανής ιστορίας** έχει τη δυναμική να μετατρέψει την περιοχή σε **πρότυπο πολιτιστικής αξιοποίησης** όχι μόνο σε εθνικό, αλλά και σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Η μοναδικότητα του φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος, σε συνδυασμό με την πλούσια ιστορία του τόπου μας, δημιουργούν μια αυθεντική εμπειρία πολιτιστικού τουρισμού και εκπαίδευσης.

Η **Άμφισσα** μπορεί, μέσα από αυτή την παρέμβαση, να **επαναπροσδιορίσει τη θέση της στον χάρτη του πολιτιστικού τουρισμού**, προσελκύνοντας επισκέπτες από την Ελλάδα και το εξωτερικό, ενεργοποιώντας ταυτόχρονα τις **δυνάμεις της τοπικής κοινωνίας**, της νεολαίας και των επαγγελματιών. Η πρόταση παρέχει ισχυρές προοπτικές για **τοπική ανάπτυξη**, δημιουργία **θέσεων εργασίας**, ενίσχυση της **πολιτιστικής εξωστρέφειας** και **διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς** με βιώσιμο τρόπο.

Σε έναν κόσμο που αναζητά γνήσιες εμπειρίες και ιστορική σύνδεση με τον τόπο, η Χάρμαινα μπορεί να γίνει **σημείο αναφοράς**, μια **γέφυρα ανάμεσα στο παρελθόν και το μέλλον** του τόπου μας.

Παραμένουμε στη διάθεσή σας για οποιαδήποτε περαιτέρω διευκρίνιση ή υποστήριξη στο πλαίσιο αυτού του εγχειρήματος.

Με εκτίμηση,
VASILEIOS
AVGERINOS
18.07.2025 10:03
Βασίλειος Αυγερινός

Πρόεδρος Εμπορικού & Βιομηχανικού
Επιμελητηρίου Φωκίδας